

eeben d'Assurance oder d'Garantie-financière ze assurieren.

Elo: Quantesprong, grouss Autonomie, grouss Fräiheet fir Lëtzebuerg! Mat där neier Konventioun vun Nairobi – mir si säit dem Oktober 2022 operationell, dass mer se kënnen benotzen – kritt elo Lëtzebuerg d'Recht, selwer déi Certificate vun Assurance oder vu Garantie financière auszustellen, an dat ass extreem wichteg. Mir hunn d'Responsabilitéit derfir geholl, wéi mer déi Konventioun hei ugeholl hunn, d'Loi d'approbation, well mir hu Kloertext geschwat, fir d'Sécherheet, mee awer och fir eis Positioun mat dem Pavillon maritime international ze stärke bei all de Seefahrernatiounen.

D'Sanktiounen, dat hunn ech Iech scho gesot, déi musse seriö sinn, well Dir hutt e ganze Koup Leit, déi Propriétaire vu Schëffer sinn, déi sinn net seriö, an dofir muss Uerdnung gemaach ginn. An duerch de Fait, dass mer elo déi Certificate kënnen ausstellen, hu mer u sech – doniewent, dass mer, wéi gesot, eis Positioun als kleng awer seriö Seefahrernatioun da stäerken – och en immenst Beispill gi vun internationaler Simplification administrative an deem ganze System, wéi déi Konventioun hei funktionéiert, wou déi ganz Demarchen, déi mer musse maachen, elo extreem reduzéiert ginn, a mir ginn dofir vill méi effikass. An dofir bréngen ech natierlech mat Freed den Accord vun der DP.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci. Déi nächst Interventioun kennt vum Här Charles Margue.

M. Charles Margue (déi gréng) | Jo, ech sinn natierlech frou, dass ech am Nimm vun der grénger Fraktioun bei mengem Virriedner esou vill Suerg ëm d'Ëmwelt fonnt hunn – dee Message ass elo definitiv ukomm! Ech brauch am Fong dozou elo näischt méi ze soen. Ech sinn och frou, dass mer no deem Exkurs vum Simone Beissel an d'Welt vun de Piraten och do méi schlau gi sinn an dass mir eng vun deene Seefahrernatiounen sinn, déi elo hir Verantwortung huelen.

Mir hunn ... zejoert am Mee-Juni war et, wéi mer dat Gesetz gestëmmt hunn. Iwwert déi Konventioun vum Hongkong a vun Nairobi hunn ech méi laang geschwat, dofir faassen ech mech haut kuerz, soen der Rapportrice Lydia Mutsch en härezeleche Merci a ginn den Accord vun der grénger Fraktioun ëmsou léiwer!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci. Dann hu mer de Jeff Engelen, deen d'Wuert kritt.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, merci, Här President. Ech géif der Madamm Lydia Mutsch en härezeleche Merci soe fir hire schrëflechen a mëndleche Rapport. Och menge Virgänger, et ass alles gesot ginn, et ass deem näischt méi bäizefügen, an ech ginn den Accord vun der ADR zu dësem Gesetz. Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. D'Madamm Myriam Cecchetti.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Et ass alles gesot. E grouse Merci der Rapportrice, a mir ginn och den Accord vun der Lénker Fraktioun. Voilà!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Dann huet dee vum Grand-Duc vereedegte Pirat d'Wuert.

(Hilarité)

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President, dat géif een dann als „Corsaire“ bezeichnen.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Frei-beuter.

M. Sven Clement (Piraten) | Ech soen dat ... E Frei-beuter, genau!

Mme Simone Beissel (DP) | Déi si méi nobel.

(Hilarité générale et brouhaha)

E Corsaire ass kee Pirat, Här Clement!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Wann-echgelif! Herno, herno wannechgelif.

M. Sven Clement (Piraten) | Ech soen der Madamm Beissel Merci, datt se eis elo grad „nobel“ genannt huet; ech huelen dat Kompliment gären un.

Mir gi mat dësem Gesetzesprojet eisen Accord fir d'Nairobi-Konventioun. D'Madamm Beissel, mee och d'Rapportrice, d'Madamm Mutsch, huet dat virdrun exzellent souwuel am mëndleche wéi am schrëfleche Rapport schonn duergeluecht.

Mir wëllen awer nach eng Kéier drop opmierksam maachen, datt mer net ganz averstane si mat der genereller Politick vu bëlleg Flaggen a vun de Pavillons de complaisance. Iwwer 200 Schëffer fueren ënner lëtzebuergeschem Fändel dobaussen op de Weltmeier. Mir sinn als Staat fir dës Schëffer – an dat gesäit jo och dëse Gesetzesprojet vir – responsabel. An de Rapport vun 2018 vum Commissariat aux affaires maritimes huet kloer gewisen, datt et Problemer gëtt, wann et ëm d'Aarbechtsbedéngungen op deene Schëffer geet. Et geet net nëmme ëm de Recycling vun den Epaven herno, mee et geet och drëm, wéi déi Leit, déi op deene Schëffer schaffen, schaffen. An ech mengen, mir hate virdrun eng Heure d'actualité, wou et ëm Aarbechtsbedéngunge gaangen ass, ëm Aarbechtszäiten, ëm Aarbechtsmodalitéiten, ma mir missten eis u sech och nach eng Kéier d'Aarbechtsbedéngungen op de Schëffer ënnert dem lëtzebuergesche Pavillon maritime zu Gemitt féieren.

An dofir mengen ech ... Jo, mir hunn dat d'lescht Joer gemaach, an no dem Rapport ... Mir waarden elo op de Rapport, ob dat dann och gegräff huet. An ech hoffen, datt et gegräff huet, mee ech fäerte ganz, datt mer nach eng Kéier mussen noleeën.

An dofir nach eng Kéier en Appell un d'Regierung, fir do nach eng Kéier eng Schëpp bäizeleeën. Wann et e Kuelendampfer wär, géif ee soen: Gitt nach e bësse méi Drock op de Kessel, fir datt dat weidergeet.

Ech soen Iech Merci.

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och. Domat ass déi allgemeng Diskussioun ofgeschloss.

An d'Regierung huet d'Wuert, den Här Wirtschaftsminister, de Franz Fayot.

Prise de position du Gouvernement

M. Franz Fayot, Ministre de l'Économie | Jo, merci. Merci virun allem der Rapportrice fir hire ganz gudde a komplett Rapport.

(Interruption)

Och merci all den Deputéierte fir hir Contributioun zu dëser Diskussioun, haaptsächlech dem Simone Beissel, fir seng ganz erudit Ried iwwert d'Blauwalen an och iwwer Epaven an iwwert dee ganze Projet. An ech si ganz d'accord mat hirer Analys, dass dat heiten eis nach méi staark als eng kleng, mee seriö Seefahrernatioun duerstellt.

Lëtzebuerg huet e Pavillon maritime an e Registre maritime, a mir si kee Pavillon de complaisance, mir si kee Bëlleg-Pavillon, a kenger Hisiicht. Ech mengen, dat ze soen, dat heescht, eise Secteur maritime net ganz gutt ze kennen. Mir setzen all déi Reegelen ëm an och déi international Reegelen, sief et am Beräich elo vun deem, wéi mer mat den Epaven ëmginn, awer

och am Beräich vum Aarbechtsrecht. An ech mengen wirklech, dass een net ka soen, dass et sech hei ëm e Pavillon handelt, wou Schmu gemaach gëtt oder wou bëlleg Konditiounen ugebuede ginn, fir Schëffer kënnen bei eis ze enregistréieren. Ech mengen, dat ass ganz kloer net de Fall.

Ech freeë mech op alle Fall iwwert déi breet Zoustëmmung zu dësem Projet de loi.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Wirtschaftsminister Franz Fayot. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7981. Den Text steet am Document parlementaire 7981°.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7981 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir kommen elo zu de Votes par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass eestëmmeg mat 60 Jo-Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par M. Laurent Mosar), MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Georges Mischo), Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Gusty Graas) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Djuna Bernard) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

12. 8049 – Proposition de loi sur la responsabilité pénale des membres du Gouvernement, portant mise en œuvre partielle de l'article 82 de la Constitution et modification :

1° du Code pénal ;

2° de la loi modifiée du 7 mars 1980 sur l'organisation judiciaire

Mir kommen elo zur Proposition de loi 8049 iwwert d'Ëmsetzung vum Artikel 82 vun der Constitution. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Gilles Roth, den Här Pim Knaff, d'Madamm Josée Lorsché, den Här Fernand Kartheiser, d'Madamm Myriam Cecchetti an den Här Sven Clement. An d'Wuert huet elo de

Rapporteur vun dëser Proposition de loi, den hono-
rabelen Här Mars Di Bartolomeo.

Rapport de la Commission de la Justice

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur | Merci, Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, Dir Dammen an Dir Hären, am Numm vun der Justizkommissioun, déi mech dofir designéiert huet – merci fir d'Vertrauen –, presentéieren ech Iech haut de Rapport zur Proposition de loi 8049.

Dës Gesetzesvorschlag, mat enger begrenzter Lie-
wensdauer vu knapp fënnf Méint, soll et dem Par-
quet erméiglechen, am Kader vun der sougenannter
„Gaardenhaischen-Affär“ mat senger Aarbecht wei-
derzefueren. Vu dass dës Affär och eng fréier Regie-
rungsmember betrëfft, gouf et vill Onsécherheeten,
wat d'Prozedur ugeet. Dës Onsécherheete soll dat
Gesetz aus dem Wee raumen, andeems eng souge-
nannten „demokratiséiert“ stroferechtlech Prozedur
agefouert gëtt an dobäi esou wäit wéi méiglech den
Droit commun spilt.

Ech wëll ënnersträichen, dass dëst Gesetz also net
nëmmen an dësem präzise Fall, mee och fir aner Fäll,
déi e jëtzege oder fréiere Minister géife betreffen,
asoufern et esou Fäll innerhalb där kuerzer Validitéit
vum Gesetz géif ginn. Domat respektéiert an erfëllt
d'Chamber also d'Obligatioun, déi den Artikel 82, wéi
en an der haiteger Verfassung steet, hir zouweist. Si
decidéiert zum Schluss iwwert d'Mise en accusation
vum betraffene Minister, ouni sech fir de Rescht an
d'Aarbecht vum Parquet respektiv vun der Justiz anze-
méschen. Villméi wäert dës Proposition de Wee fräi
maachen, fir dass d'Justiz no hirer Preenquête hir Aar-
becht an dëser Affär kann zu Enn féieren, déi fréier
Ëmweltministeresch kann héieren an, wann néideg,
weider Instruktiounen ka maachen.

De Parquet wäert um Enn vun der Instruktioun seng
Konklusiounen virléien an d'Parlament dann iwwer
eng eventuell Mise en accusation ze entscheeden
hunn.

Hätte mir déi wäitgeend reviséiert Verfassung, déi
den 1. Juli a Kraaft trëtt, scho gehat, hätte mer dës
Proposition de loi net gebraucht, well den neie Ver-
fassungstext déi stroferechtlech Responsabilitéit vu
Regierungsmembere vollstänneg nom Droit commun
reegelt an d'Chamber net méi intervenéiert, oder just
um Rand.

En attendant, gëllt déi jëtzege Verfassung. An do
stounge mer virun dem schwéiere Choix, entweder
mangels gesetzlechen Ausféierungsbestëmmungen
zum Artikel 82 déi Iwwergangsbestëmmung aus dem
Artikel 116 ze applizéieren, déi awer sou al ass ewéi
de Mithusalem – 175 Joer – an eigentlech net méi als
Iwwergangsbestëmmung ka bezeechent ginn, well
se e ganz laange Baart huet, oder awer, wat mer elo
maachen, d'Gesetz auszuschaffen.

Der Vollstännegkeet halwer wëll ech drun erënneren,
datt mer zunächst ënnerwee waren, fir den Dossier
no der Enquête préliminaire vun der Justiz ze iwwer-
huelen.

Aus deem Grond krute mer den Dossier a konnten
e consultéieren. No räiflechen Iwwerleeungen an
Echangë mat Experten, hu mer eis fir d'Optioun „neit
Gesetz“ decidéiert, fir eis dem Droit commun ze rap-
prochéieren. An dat ass och gutt esou. Dat ëmsou
méi, well och déi betraffene Exministesch keng speziell
Behandlung wollt an hiert Recht, gehéiert ze ginn,
wollt garantéiert wëssen.

Elo dann zum Text, deem den 18. Juli 2022 an der
Chamber deposéiert an un d'Justizkommissioun iwwer-
weise gouf.

De Gesetzesvorschlag dréit d'Ënnerschrëfte vun de
Kolleegen Cruchten, Baum, Lorsché a Roth.

An der Kommissioun vum 20. September 2022 ass
dës Proposition vum Maître Patrick Kinsch, deem do-
fir enk mat der Cellule scientifique vun der Chamber
zesummegeeschafft huet, presentéiert ginn.

De Staatsrot huet säin Avis den 29. November 2022
ofginn a säin Zousazavis den 13. Januar 2023. D'Justi-
tizkommissioun huet nom Avis vum Staatsrot eng Rei
vun Amendementer ugeholl a mech als Rapporteur de-
signéiert. De Rapport vun der Kommissioun gouf den
18. Januar 2023 ugeholl.

Mat dësem Text respektéiere mer net nëmmen eis ak-
tuelle Verfassung, mee och déi europäesch Mënsche-
rechtskonventioun an insbesondere den Droit de la
défense vum betraffene Minister.

D'Proposition de loi 8049 soll eis et awer och erlaben,
der neier Verfassung wäitgeend virstellen. Den
Iwwergang geschitt also ouni grouss Problemer, a
sollt d'Instruktioun bis den 1. Juli net ofgeschloss
sinn, huelen déi nei Dispositiounen nahtlos de Relais.

Déi stroferechtlech Prozedur gëtt also vollkommen
applikabel, mat Ausnam, datt et, bis déi nei Verfas-
sung a Kraaft ass, d'Chamber bleift, déi am Endeffekt
iwwert d'Mise en accusation vun engem Regierungs-
member oder engem fréiere Regierungsmember de-
cidéiert.

Nieft dem Droit commun, deem applizéiert gëtt, pre-
ziéiert dës Proposition de loi d'Prozedur fir d'Mise en
accusation vun de Betraffenen. Laut dem Artikel 82
vun der Verfassung ka just d'Chamber iwwert d'Mise
en accusation vun engem Regierungsmember deci-
déieren. Aus deem Grond kritt se dann och just den
Avis vun der Chambre du conseil vum Tribunal d'ar-
rondissement iwwermëttelt. Aus dem Avis geet ervir,
ob eng Mise en accusation vun de Riichter an als nout-
wendeg ermooss gëtt oder net.

Dësen Avis bënnt d'Chamber u sech net. Déi final De-
cisoun iwwert d'Mise en accusation läit aleng bei hir,
esou wéi d'Verfassung et aktuell imposéiert. Ech ka
mer allerdéngs net virstellen, dass eng Chamber iwwert
deen Avis géif ewechgoen, well da wäre mer net
méi am Droit commun.

Den Text gesäit awer nëmmen d'Hypothesen vir, datt
d'Chamber accuséiert, nodeems si vun der Justiz saï-
séiert ginn ass. Dofir ass dëst Gesetz nëmmen eng
deelweis Ëmsetzung vum Artikel 82. Egal wéi en Ze-
nario, d'Gesetz gesäit de Renvoi vum Regierungsmem-
ber virun déi ordinär Gerichter vir.

De Secret de l'instruction muss wéi am Rescht vum
Droit commun respektéiert ginn, wann d'Resolutioun
vun der Mise en accusation vun der Chamber an
enger net ëffentlecher Sëtzung gestëmmt gëtt.

Kuerz zu den Haaptelementer vum Gesetz: Et appli-
zéiert sech net nëmmen op déi aktuell, mee och op
déi fréier Regierungsmembere, an dëst fir Infrak-
tiounen, déi am Exercice vun hire Fonctiounen geschitt
sinn. All Ugekloten huet d'Recht, d'Pièce vu sengem
Dossier ze consultéieren, an e Recht op den Instruk-
tionsdossier.

Dëst Gesetz leeft aus, wann den aktuellen Artikel 82
duerch d'Entrée en vigueur vum neie Verfassungs-
text abrogéiert gëtt. D'Enquêtes-, d'Instruktions- an
d'Poursuittenakte ginn dann ënnert deem neie Re-
gimm weider.

Wat d'Avis vum Staatsrot ugeet, sou huet de Staatsrot
a sengem éischten Avis e puer Oppositionen formelles
gemaach, well hien Onpräzisiounen, wat den Oflaf vun
der Prozedur ugeet, bemängelt huet. D'Chamberskom-
missioun huet den Awänn vum Staatsrot Rechnung

gedroen an a sengem Zousazavis huet de Conseil d'État
säin Accord zum Text ginn.

Här President, ech komme schonn zur Konklusioun,
déi awer e Bësse méi laang gëtt.

(Hilarité)

Mir hunn de Wee vun dëser Proposition de loi ge-
wielt:

Well mer net wollten nach méintelaang op déi nei
Verfassungstexter waarden, wou d'Prozedur fir d'Re-
gierungsmembere an Exministere kloer nom Droit
commun gereegelt sinn.

Well mer net wollten – gemäss Verfassungstexter aus
dem 19. Joerhonnert – komplett an d'Aarbecht vum
Parquet agräifen oder déi Roll gegebenfalls an
enger Spezialkommissioun iwwerhuelen.

Well mer eis am Respekt vun der jëtzege Verfassung
an am Gescht vun deenen neien Texter, déi den 1.
Juli a Kraaft trieden, eng Prozedur wollt ginn, déi
d'Strooss hält.

Well mer dem Droit de la défense an der Mënsche-
rechtskonventioun wollt gerecht ginn.

Well mer keng Prozedur en faveur, awer och net en
défaveur vun engem Regierungsmember wollten
hunn.

Well mer op Gewaltentrennung halen, Vertrauen
an d'Justiz hunn, an d'Présomption d'innocence an
de Secret de l'instruction elementar Rechter vun all
Mënsch sinn.

Well et eis normal schéngt, dass gegebenfalls och
e Minister vun engem dofir kompetente Geriicht ju-
géiert gëtt an net vun engem Cour supérieure de jus-
tice, wéi dat am bisheregen Text virgesi war.

Mat der Entrée en vigueur vun der Proposition de loi
kënnen mer dann zu der nächster Etapp iwwergoen,
andeems mir der Justiz den Accord ginn, fir d'Virenquête
ze verdéien, eis hir Konklusiounen ze iwwermëttelen,
an dann ass et un eis – opgrond vun engem komplet-
ten Dossier, wéi dat nach an der jëtzege Verfassung
virgesinn ass, an net méi an deenen neien Texter, an
net ëffentlecher Sëtzung –, iwwer eng Mise en accusa-
tion ze decidéieren. Wéi gesot, no dem Vott, no der
Dispens vum zweete Vott, no der Verëffentlechung
musse mir nach eng Kéier en Akt setzen, fir der Justiz
déi Missioun ze iwwermëttelen.

An eisem schréfftleche Rapport hu mer och fest-
gehalen, datt et d'Recht vun all Deputéierten ass,
Froe respektiv Informatiounen am Zesummenhang
mat dësem Dossier an d'Justiz ze iwwermëttelen. Et
ass dann un den Instanzen, déi d'Ënnersuchung maa-
chen, ze decidéieren, wat fir Suite si dës Froen an
Informatiounen ginn.

Dir gesitt, mir hunn eis et net licht gemaach. Et
wäre sécher méi einfach Solutiounen ginn, mee mir
mengen, datt mer hei dee besseren, méi transparen-
ten an demokratesche Choix getraff hunn.

An deem Sënn soen ech Iech en häerzleche Merci och
fir déi gutt Zesummenaarbecht an de Kommissiounen
an déi oppen Diskussiounen, déi mer haten. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools dem
Här Rapporteur Mars Di Bartolomeo.

An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Gilles
Roth agedroen. Här Roth, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Gilles Roth (CSV) | Merci, Här President. Dir
Dammen an Dir Hären, ech mengen, et ass schonn
e speziell Gesetz, iwwert dat mer haut den Owend

hei ofstëmmen. Eigentlech ass et och en héichpoliteschen Dossier. Ech wëll soen, et ass net emol opgrond vun der Affär, déi à la base ass, dass mer haut iwwerhaapt mussen e Gesetz stëmmen, mee well et virun allem ëm de Kär vum Rechtsstaat geet. An et geet och ëm de Kär vum der Demokratie.

Firwat? Ma et geet eigentlech ëm déi stroferechtlech Responsabilitéit vun deenen, déi d'Land regéieren. An ech muss soen – e bëssen Ironie vun der Geschicht, de Rapporteur ass virun drop agaangen –, praktesch 200 Joer laang verlaangt eng Verfassung – net déi, déi elo nach en vigueur ass vun 1868, mee schonn eng Verfassung vu virun –, dass misst esou e Gesetz geholl ginn. An et ass awer keent geholl ginn, vläicht och weinst der politescher Brisanz vun där ganzer Fro vun der stroferechtlicher Responsabilitéit vun engem Minister oder vun engem Member vun der Regierung.

An elo, véier oder véier an en hallwe Mount, ier dann déi nei Verfassung endlech soll a Kraaft trieden, no där eigentlech kee Gesetz méi néideg wär, musse mer haut dat Gesetz hei stëmmen.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur | Wann Der just erlaabt, eng kleng Bemierkung. Dat ass ganz richtig, wat Der sot. An dofir probéiere mer alleguer zesummen, bei deenen neie Verfassungstexten och alles ze maachen, fir dass d'Ausföhrungsbestëmmungen des Kéier dobäi sinn, an net eréischt no 175 Joer.

M. Gilles Roth (CSV) | Merci, Här President-Rapporteur fir dese Rapport an Zousaz bis. Duerfir stëmmen mer eigentlech elo iwwer e Gesetz, wat dräi Punkten huet. Et ass véier Méint a Kraaft. Et ass e Gesetz, wat eng generell Natur huet, mee wat sech am Prinzip, Stand haut, eigentlech just op e fréiere Regierungsmember applizéiert.

Ech wëll awer e puer Kloestellungen maachen. Déi Éischt ass déi, dass dëst Gesetz net zur Ofstëmmung kënn, ech widderhuelen, net zur Ofstëmmung kënn, fir dass d'Immunitéit vun engem fréiere Regierungsmember kéint opgehuewe ginn. An de Rapporteur huet et indirekt gesot, dass hien eigentlech och kéint emol am Kontext vun där sougenannter Gaardenhaischenaffär aussoen. Dat ass en Narrativ, deen, ech soen, d'lescht Joer am Abrëll oft ulässlech vun der Demission vun deem betraffene Regierungsmember benotzt gouf.

Ech soen awer gradesou daitlech, dass dee faktuell a rechtlech ganz einfach falsch ass, well et gëtt eng gutt Ofhandlung, muss sech soen, an enger Lëtzeburger Juristepublikatioun, nämlech der „Pasicrisie“, dat vun engem Magistrat, dem Claude Hirsch. An deen huet eigentlech dat Ganzt an engem Saz resuméiert. An zwar seet en, dat ass d'Konklusioun vun enger Iwwer-30-Säiten-Ofhandlung: „Néanmoins, dans un système politique régi par les principes de l'État de droit,“ – also vum Rechtsstaat – „les ministres doivent eux aussi respecter la loi et peuvent engager leur responsabilité juridique s'ils violent la législation.“

Also, et kann een net einfach esou soen a maachen, wéi wann hei eng Immunitéit géif bestoen, well soss géife mer jo haut net hei stoen, an da wiere munch Diskussiounen, déi mer an dem Chamberbureau, an der Konferenz vun de Presidenten haten, jo och net do.

An e Minister, Dir Dammen an Dir Hären, dee ka wuel als Zeien aussoe bei der Police judiciaire, am Kontext vun enger Enquête, bei engem Untersuchungsrichter an och virun engem Strofgericht. An Dir kennt Iech virun zéng Joer u ganz spektakulär Beispiller erënnere an enger Affär, wou vill driwwer geschwat gëtt zënter 1984. An zënter zéng Joer eigentlech – jo, den Datum 2013! –, zënter 2013, hunn ech net méi ganz

vill an där Affär héieren. Mee bon, dat sinn nun emol Konklusiounen, déi mir politesch net ze zéien hunn.

Fakt ass, Fakt ass, dat ass e Fait: Dass d'Chamber haut muss iwwert déi Gesetzespropositioun befannen, dat ass eenzeg aleng eng Strofbestëmmung bei eis aus dem Code pénal, nämlech den Artikel 158, deen eigentlech seet, dass en Enquêteur, d'Police judiciaire, en Untersuchungsrichter oder egal wat fir e Magistrat eigentlech net ka géint e Regierungsmember enquêtéieren, et sief, en huet dofir déi Autorisatioun am Virfeld ageholl vun deene verfassungsrechtlichen Organer, déi dofir zoustänneg sinn. Dat ass de Punkt. An et ass net, fir dass eng Minister seet: „Ech hunn e Recht fir auszesoen.“ Neen!

An Dir wësst, ouni dass ech hei op d'Untersuchungsgeheimnis, wou déi 60 Deputéiert dru gebonne sinn, aginn, well dat war public: De Verweis, wéi de Parquet général den Dossier un d'Chamber ginn huet, war och ganz kloer op dësen Artikel aus dem Code pénal.

Also am Resümee: Ouni Autorisatioun vun der Chamber kënnen Ermëttlung géint e fréieren oder aktuelle Regierungsmember net gemaach ginn. An dat ass de Punkt. An et ass net e Recht vun engem Minister, fir iergendwou eng Ausso ze maachen.

Dëst Gesetz, Dir Dammen an Dir Hären, huet och weeder mat dem Fong vun der sougenannter „Gaardenhaischenaffär“ ze dinn, nach mat iergendwelcher Scholdfro, well do zielt d'Onscholdsvermutung fir een a fir jiddwereen – an ech betounen: fir jiddwereen!

Fakt ass awer och, dat soen ech grad esou daitlech, dass an eisen Aen, an den Ae vun eiser Fraktioun, op politischem Niveau – ech betoune ganz kloer: op politischem Niveau! Iwwert deen aneren hu mir eis net auszeschwätzen, weinstens à ce stade net – den Dossier Gaardenhaischen onzoulänglech geréiert gouf. Nach eng Kéier: op politischem Niveau! An dat ass och op dëser Plaz am Oktober 2019 ganz kloer vun eise deemolege Spriecher an deem Dossier, Fakten a Pièces à l'appui, ganz kloer gesot ginn.

An de Michel Wolter huet an eise Numm op dräi Kriticken higewisen. Dat Éischt war déi, dass d'Opposition an där betreffender Chamberskommission, nämlech an der Ëmweltkommission vun der Chamber, ganz einfach monddout gemaach ginn ass. Dat war bedauerlech! Dat war bedauerlech! Mir hunn och dorobber higewisen, well d'Opposition net berechtigt, net à même war, hir Froen ze stellen an deem Dossier, och am Kontext vun enger vläicht penibeler Aufgab, mee déi zu enger Demokratie gehéiert. An do konnt ee Pouvoir vun engem Parlament an enger parlamentarescher Demokratie, nämlech d'Aktioun, d'Regierung ze kontrolléieren, an där betreffender Kommission net wouergeholl ginn.

Zweete Punkt. Den Dossier ass den 10. Oktober och am Plenum mat enger Deklaratioun vun der Ministeresch diskutéiert ginn. Och do muss ech soen, dass déi Äntwerten op déi berechtigt Froen, déi gestallt goufen, onzoulänglech waren. An den deemolege Spriecher, de Michel Wolter, huet gesot – an ech sinn autoriséiert, et ass d'ailleurs an Chamberblätchen, dat nach eng Kéier ze widderhuelen –: „D'Madame Dieschbourg“, sot den Här Wolter, „huet d'Chamber, d'Press an d'Ëffentlechkeet belunn, an d'Ter gefouert a wichteg Elementer verschwigen. Net manner wéi néngmol eleng op der Pressekonferenz vum 9. September.“

Drëtte Punkt. Et gouf op déi Propos, déi den Här Wolter gemaach huet, net den Dossier reconsideréiert an et gouf och net an Erwägung gezunn, verschidden Decisiounen, déi geholl gi waren, am Delai vun dräi Méint zrëckzezéien. Dat wär nämlech eng Méiglechkeet

gewiescht, a keen ass onfeelbar. An Dir wësst, dass eng administrativ Autoritéit, déi eng Decisioun hält, se bannent dräi Méint, wa se der Meenung ass, dass se rechtlech net an der Rei ass, kann zrëckzéien.

An ech woen haut, sous réserve vu menger parlamentarescher Immunitéit, ze soen, dass, wann deemools vläicht méi op d'Kriticken an d'Suggestiounen vun Oppositionsdeputéierte gelauscht gi wier, mer vläicht haut net iwwert dës Gesetzespropositioun missten ofstëmmen.

Et ass en Dossier, Dir Dammen an Dir Hären – drëtt Feststellung –, dee vum Parquet un d'Chamber geschéckt gouf, an et koum deemools zu enger Demission vun enger fréierer Ministeresch. Ech wëll ganz kloer soen: Dat ass e politesche Schrëtt, dat ass e mënschlecht Drama, dat ass e mënschlecht Drama an dat ass och mënschlech schwéier ze verschaffen!

Ech wëll awer grad esou kloer soen, dass dee Schrëtt net rechtlech noutwendeg gewiescht wier, well ech wëll och kloer soen: Do spillt voll a ganz, an och vis-à-vis vun engem Minister, deen en ëffentlecht Amt huet, eng Onscholdsvermutung! An dat soll een och respektéieren, besonnesch am Kontext vun där neier Verfassung, déi mer hunn, besonnesch an dem Kontext vun där neier Verfassung, well soss géif dat heeschen, dass e Minister, wann iergendeen Dossier bei de Parquet géif goen, ech soen, wann dat public géif, praktesch forcéiert wier, seng Demission anzereeche. An de gudden Fonctionnement vun enger parlamentarescher Demokratie verlaangt och, dass, sauf jusqu'à preuve du contraire, d'Presomption d'innocence fir e Regierungsmember spillt.

Véierte Punkt. Deen Dossier, dee läit elo zéng Méint bei der Chamber. 60 Deputéierter haten Abléck an deen Dossier. A vun de 60 Deputéierten, dat wëll ech och emol eng Kéier soen – mir gi jo vill a vläicht och net zu Onrecht dobausse kritiséiert, mee ech wëll dat ganz kloer feststellen hei, och als Oppositionsdeputéierten –, ass vun deenen Elementer, dat am Dossier sinn, menges Wëssens, mengen Informatiounen no, näischt dobaussen erauskomm! Et hate 60 Deputéierter Asiicht an deen Dossier, an all d'Akten, déi bailouchen, an Dir wësst, dat war e relativ voluminéise Classeur. Et ass also näischt erauskomm. An ech wëll duerfir stellvertredend Iech, Här President, Merci soen, an d'Présidence. An ech wëll och duerfir dem Rapporteur, dem Mars Di Bartolomeo, fréiere Chamberspräsident, haut Vizepräsident vun der Chamber, Merci soen, well si et eigentlech fäerdegbruecht hunn, dass déi méi kontrovers Diskussiounen, déi mer haten, déi ënnerschiddlech Bewäertungen, déi et gouf an deem Dossier, roueg an, mengen ech, och op eng sereine Aart a Weis gefouert goufen.

Ech wëll an deem Kontext och soen, dass d'CSV ganz kloer hätt kënne mat op dee Wee goen, dat hei ouni Gesetz ze reegelen, wéi ursprénglech geduecht an där éischter Sitzung, déi mer hate mat der Procureure générale, déi do mat dem Procureur an aneren eminente Magistraten dräi Meenung war. Änlech wéi et an der Vergaangenheet war, well et sinn och heibanne Kollegen, déi an der Vergaangenheet scho ganz penibel Momenter erlieft hu viru laanger Zäit, Leit, déi net méi am Parlament sinn, déi fréier Ministerfunktioneen exercéiert hunn, déi och iwwert déi heite Prozedur hu misse goen.

An Dir wësst, och dat ass eppes, wat an engem politesche Liewen heiansdo sëtze bleift a wat net einfach ze verkraften ass. Mir hätten also als CSV ganz kloer kënne mat op de Wee goen, dat hei ouni Gesetz ze reegelen. Mir ginn awer och, no deenen Diskussiounen, déi waren, mat op de Wee – an duerfir hunn ech am Numm vun eiser Fraktioun och déi

Gesetzesproposition mat ènnerschiwwen – vun dëser Gesetzesproposition.

Well, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, et geet politesch virun allem ëm eppes, an dat ass nämlech d'Vetrauen, dat ass d'Glafwierdegkeet an dat ass virun allem d'Verantwortung vun dem éischte Pouvoir am Land! An et geet eigentlech ëm d'Offeieren, an och dat schreift de Magistrat Claude Hirsch, wann e seet: „La responsabilité des membres du Gouvernement met en jeu au moins deux impératifs, à savoir la nécessité d'un fonctionnement des institutions politiques et la nécessité d'une juste administration de la répression pénale. Si un membre du Gouvernement est certes un citoyen parmi d'autres, il s'agit néanmoins d'un citoyen un peu particulier à cause des fonctions qu'il exerce.“

Dat ass eigentlech alles gesot. De Minister ass Bierger mat alle Rechter a Flichten, mee de Minister ass e bësse méi e spezielle Bierger, well e Fonctiounen huet, déi den normale Bierger net exercéiert, an déi Fonctiounen exercéiert en am Numm vum Staat a fir de Staat.

An duerfir muss grad d'Chamber an dësem Dossier hirer Roll als Garant vum Rechtsstaat gerecht ginn, well nëmmen de Rechtsstaat ass och ëmmer e Vertrauensstaat. A fir d'Vetrauen eigentlech vun de Bierger an d'Politick ze stäerken, muss mir och beméit sinn, déi rechtsstaatlech Prinzippien och fir de Minister an dësem Fall zielen ze looschen. An dat heescht – an ech widderhuelen dann d'Wierder vum Rapporteur, déi e virdrun hei gesot huet –: „Et dierf keen Nodeel si fir de Minister, mee eis Fonction dierf awer och kee Virdeel sinn.“

Well fir eis, Dir Dammen an Dir Hären, ass d'Politick kee Gespills, an d'Politick ass kee Spill, wéi mol e fréiere Spitzekandidat vun der CSV gesot huet.

(Hilarité)

An dat Gespills, Dir Dammen an Dir Hären, dat dierf et och net ginn an esou Dossiere wéi dat hei zwëschen Opposition a Majoritéit.

Une voix | Très bien!

M. Gilles Roth (CSV) | An d'Fro vun der stroferechtlicher Responsabilitéit vun engem Minister, déi zielt virun allem fir eppes: Dat muss en dehors vum politesche Gespills si vu Majoritéit an Opposition. Dat heescht also am Klostext fir d'CSV, dass den Dossier, den an der Chamber läit zënter Abrëll d'lescht Joer, fir eis am Kontext vun der aktuell geltender Verfassung muss traitéiert ginn, déi nach a Kraaft ass, an dat bis de Juli 2023, wou dann eng nei Prozedur spillt.

Zweetens, d'Chamber muss an eisen Aen och bis Juli 2023 driwwer decidéieren, ob Ermittlungen an deem Dossier vun de Justizautoritéite sollen ënnerholl ginn oder net.

Drëtens, d'Chamber muss an enger net öffentlicher Plenarsitzung – an enger net öffentlicher Plenarsitzung! – doriwwer befannen. Et ass och dat, wat d'Proposition de loi festleet.

Véiertens, fir eis ass et gradesou kloer, an ech si frou, dass de Rapporteur et nach eng Kéier rappéléiert huet, dass all Deputéierten – ech betounen: all Deputéierten! Jiddweree vun deene 60, déi heibanne sinn! –, opgrond vu senger eegener Analys vun deem Dossier och senger verfassungsrechtlicher Aufgab als ee vun deem Gremium Chambre des Députés kann nokommen a ka Froen un d'Justizautoritéiten iwwermëttelen. Mir hu laang doriwwer diskutéiert an der Chamberskommission. Dat ass och zougesot ginn.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur | An Informatiounen. Froen an Informatiounen.

M. Gilles Roth (CSV) | An Informatiounen. Well den Deputéierten, dat ass och de Bierger, iwwerhëlt hei en qualité vun dem Deputéierten eng speziell Roll, well en am Kontext vun dëser Verfassung nach virun oder bis zu dem 1. Juli gegebenefalls iwwert d'Scholdfäegkeet vun engem Regierungsmember befënt oder net.

Fënnefte Punkt: Fir d'CSV ass et och kloer, dass am Fall vun Ermittlungen d'Untersuchungsgeheimnis an d'Onscholdsvermutung musse spillen, grad ewéi den Zougang vun all implizierter Persoun zu deem Dossier. Och dat ass an der Gesetzesproposition verankert.

An nach eng Kéier: Ob Minister oder normale Bierger, jiddweree ënnerläit hei deene selwechte Reegelen, jiddweree ënnerläit enger Enquête à charge et à décharge. A mir beweegen eis hei och, dat soll och gesot ginn, no räfflecher Iwwerleeung, am Kontext vun alle Prinzippien vun der Europäescher Mënschenrechtskonvention.

D'CSV war net Demandeur fir dëst Gesetz. Mir sinn awer Demandeur fir Opklärung a fir Transparenz. Mir sinn Demandeur fir Gläichheet virum Gesetz. A mir sinn Demandeur fir Vertrauen an eise Rechtsstaat. A mir iwwerhuelen och eis Verantwortung am Sënn vun dem Rechtsstaat. An duerfir stëmme mer och als Oppositionspartei dëser Gesetzesproposition zou.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Roth. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Pim Knaff. Här Knaff, Dir hutt d'Wuert.

M. Pim Knaff (DP) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Proposition 8049 iwwert d'stroferechtliche Responsabilitéit vu Regierungsmembere combléiert e Vide juridique, dee säit iwwer 150 Joer an op Basis vun der aktueller Verfassung existéiert.

Méi prezis geet et hei ëm eng Lacune an der Procédure pénale, an der stroferechtlicher Prozedur. Den aktuellen Artikel 82 vun eiser Verfassung beseet: „La Chambre a le droit d'accuser les membres du Gouvernement – Une loi déterminera les cas de responsabilité, les peines à infliger et le mode de procéder, soit sur l'accusation admise par la Chambre, soit sur la poursuite des parties lésées.“

Den Ament gëtt et awer kee Gesetz, dat am Detail festleet an definéiert, wéi d'Parlament no enger Mise en accusation vun engem Regierungsmember an engem Dossier um prozeduralen Niveau soll an dierf verfuere.

Eng Chamber, déi an esou engem Fall soll de Rôle vun engem Juge d'instruction iwwerhuelen, ka sech net ouni kloer Reegelen a Gesetzzer an esou enger Mission engagéieren. An och fir d'Justiz, ee vun deenen dräi Haaptvouwre vun dësem Land, ass et wichtig, datt e gesetzleche Kader an domat eng Base légale existéiert, op där de Modus operandi fir de weidere Verlaf vun esou engem Dossier fousst.

Wichtig ass och de Prinzip vun der Égalité des armes, e Grondrecht, dat fir all Mënsch virun der Justiz gëllt. Et ass dofir och positiv, dass dës respektiv Artikelen bei der rezenter Verfassungsrevisioun mat an d'Ae gefaasst goufen, fir notament juristesche Onsécherheeten an Zukunft ze evitéieren.

Wat d'Justiz ugeet, si virun allem zwee Elementer immens wichtig: D'Justiz ass onafhängeg an d'Justiz ass eng extreem prezis Matière. Si fousst op kloer Reegelen a Gesetzzer, op deenen d'Urteiler vun eise Gerichtsbarkeete gesprach ginn. D'Feele vun engem

Gesetz, wéi an dësem Fall d'Gesetz aus dem Artikel 82 vun der jëtzege Verfassung, kreéiert eng onkloer a problematesch Situatioun.

Déi inkomplett Legislatioun léisst Raum fir Zweifel am Bezuch op d'Prozedur an d'Zoustännegkeet. An den aktuellen Artikel aus der Verfassung ka vun dohier guer net, sinon nëmme falsch, interpretéiert ginn, well duerch dat feelend Gesetz, wat mer haut stëmmen, huet e misse komplettéiert ginn.

Als Parlament an Acteur an esou engem Zenario ass et awer wichtig, dass e kloer Text existéiert, fir eis an deenen Demarchen ze guidéieren.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, zu Lëtzebuerg hu mir eng Séparation des pouvoirs, an ech hunn et scho gesot: Als drëtten Pouvoir ass d'Justiz kloer vun der Executiv an der Legislativ getrennt an onafhängeg. D'Justiz ass och gebonnen un de Secret d'enquête an de Secret de l'instruction an natierlech och un d'Prinzippien vun der Rechtsstaatlechkeet. Dëst entsprécht dem Grondsatz vun engem moderne Rechtsstaat an enger demokratescher Gesellschaft.

Duerch dëst Gesetz, wat de spezielle Fall vun der Responsabilité pénale vun engem Member vun der Regierung ugeet, déi mer quasi integral dem Droit pénal commun ënneruerden, garantéiere mer de Respekt vun allen Droits de la défense: d'Assistance vun engem Affekot, den Droit de connaître avec précision les charges existantes, den Droit de consulter le dossier, den Droit de garder le silence, den Droit de ne pas s'auto-incriminer an esou weider.

An dëst gëllt och fir Ministeren a Membere vun der Regierung: net méi Rechter, awer och net manner Rechter wéi all Justiciablen. An do gehéiert natierlech derzou, datt e Mann oder eng Fra onschëlleg ass, bis datt e Geriicht duerch e rechtskräfigt Urteel decidéiert huet, et wär ee schëlleg.

Dat erspuert eis dann och hei an der Chamber ze mengen, iwwer Schold oder Onschold vun engem Mënsch missen ze spekuléieren. Zwou kleng Derogatiounen, déi jo verständlech sinn, gëtt et awer: D'Partie civile kann hei an dësem speziellen Fall d'Action publique géint e Minister net declenchéieren, an e Minister kann hors flagrant net ouni Autorisatioun vun der Chamber verhaft ginn.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dass mer d'Procédure de mise en accusation vun engem Regierungsmember dem Code de procédure pénale an dem Code pénal ënnerwerfen, ass definitiv gutt, esou wéi mer et och schonn an der neier Verfassung gestëmmt hunn.

Et bleift wichtig, am Hannerkapp ze behalen, dass et an dëser Diskussioun net iwwert de Fong vun enger Affär, mee iwwer eng Prozedur, déi mer en place setzen, geet. D'Politick soll sech am Fong aus der Justiz eraushalen, esou wéi d'Justiz sech och aus der Politik eraushält.

Une voix | Très bien!

M. Pim Knaff (DP) | Mat deem neie Gesetz wäert et méiglech sinn, d'Separatioun vun de Pouvoiren ze assuréieren, d'Onafhängegkeet vun der Justiz als elementare Prinzippien vun engem Rechtsstaat unzeerkennen an all Beschëllegten, sief et e Regierungsmember, déi elementairst Reegelen vun der Prozedur ze garantéieren.

Et sinn och, wéi gesot, net déi rechtsstaatlech Prinzippien, déi feelen, mee et war eng Prozedur, wéi se am Kader vun enger Mise en accusation duerch d'Chamber vun der Chamber soll applizéiert ginn, fir e gerechte Prozess ze garantéieren.

Fir ze evitéieren, dass Dossieren zu politesche Spillbäll tèschent Pouvoir législatif a judiciaire kënne ginn, war et wichteg, déi Prozedur en place ze hunn, déi onofhängeg Recherchen an Enquêtes erméiglecht.

Mat dëser Proposition de loi 8049 gëtt also elo de gesetzleche Kader geschaaft, fir der Justiz et ze erméiglechen, Fait-pénallen, déi och kënne e Member vun der Regierung oder e Minister ugoen, kënne an aller Rou ze préiwen, esou wéi se dat mécht, dëst am Respekt vun de Grondrechter vu jidderengem an de prozeduralen Dispositiounen vum Droit commun, déi all Justiciabele garantéiert kritt.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren a ginn och den Accord vun der DP-Fraktioun, net awer ouni dem Rapporteur Merci ze soe fir säin exzellente Rapport.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Knaff. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, Dir hutt d'Wuert.

Mme Josée Lorsché (déi gréng) | Merci, Här Präsident. Dir Dammen an Dir Hären, am schrëftleche Rapport vun dëser Proposition de loi steet e Saz: „Le caractère obsolète de ces dispositions est indiscutable.“

Dës Proposition de loi, déi vun de Fraktiounscheffe vun LSAP, DP, CSV an eis Gréngen deposéiert ginn ass, ass e gutt Beispill, wéi ee ka gutt zesummeschaffen. Dat wëll ech fir d'éischt emol betounen. An dofir fänken ech och mat engem Merci un. E Merci un de Mars Di Bartolomeo, dee sech där schwieriger Tâche ugeholl huet, hei de Rapport ze maachen, an e Merci un all déi Kollegeinnen a Kollegen, déi zesummen am Bureau an an der Conférence des Présidents ganz vill diskutéiert hunn, awer och zu engem Resultat konnte kommen. An dat Resultat léisst sech haut weisen. Eigentlech hätte mer scho vill méi fréi esou e Gesetz misse maachen. Mee do kommen ech dann nach drop zrëck.

Wéi gesot geet et haut haaptsächlech ëm déi obsoleet Dispositiounen aus der Verfassung, déi mer nach ëmmer hunn, well déi nei Verfassung nach net a Kraaft ass. An am Fong sinn déi zwou Dispositiounen aus där nach bestoender Verfassung de Kärproblem, e Kärproblem, deem d'Chamber scho viru Joerzéngten eigentlech hatt misse léisen.

Et sinn d'Artikelen 82 an 116 aus der Verfassung, déi de Mars Di Bartolomeo virdru gutt erkläert huet. Se ginn zrëck op 1868 a souguer nach virdrun. A wann een da vun deenen Zäite schwätzt, 1868 an haut, wann een déi vergläicht, da muss ee wëssen, dass d'Léisung vum Problem dora bestanen hatt, dass scho viru Joerzéngten eigentlech dat Gesetz ausgeschafft gi wär, wat mer haut maachen, dat Gesetz, wat genee laut dem Artikel 82 vun der Verfassung virgeschriwwen ass, mee wat, wéi gesot, ni ausgeschafft ginn ass.

Haut si mer mat der Situatioun konfrontéiert, dass genee dës zwéi obsoleet Artikelen den Haaptenjeu vun dëser Proposition de loi duerstellen. Dobäi muss ee jo wëssen, dass se souguer zrëckginn op 1830, op déi belsch Verfassung, un där Lëtzebuerg sech orientéiert huet an déi eigentlech nach méi e laange Baart huet wéi déi Dispositiounen, déi nach an eiser Verfassung stinn, déi awer elo zum Gléck reforméiert ginn ass.

Et sinn dann och dës zwéi Artikelen notament, déi der Chamber d'Liewen zanter dem leschten Abrëll schwéier gemaach hunn, wéi de Parquet der Chamber den Dossier „Gaardenhaische“ weidergereecht huet, deem ënner normalen Ëmstänn eigentlech

iwwerhaupt net an d'Chamber gehéiert hatt. A wann ech vun normalen Ëmstänn schwätzen, da mengen ech domat näischt anescht wéi eng zäitgeméiss Verfassung, déi d'Fundament vun eisem Rechtsstaat respektéiert, andeems se den ieweschte Prinzip vun der Gewaltentrennung assuréiert.

A well déi nei Verfassung, wou dee Prinzip dann och respektéiert wäert ginn, eeben, wéi gesot, nach net a Kraaft ass, geet et bei dëser Proposition de loi virun allem drëms ze verhënnere, dass d'Chamber sech op den Artikel 116 vun der aktueller Verfassung muss baséieren. Et muss ee soen, deem ass nach méi schlëmm wéi deem aneren!

Dës gëtt der Chamber praktesch all Fräiheeten, wuelbemierkt am Fall, wou kee Gesetz existéiert, esou wéi den Artikel 82 et da sengersäits verlaangt. Relevant um Artikel 116 ass eppes: Et ass dat, dass en et carrement onméiglech mécht, eise Rechtsstaat, eis rechtsstaatlech Prinzippien ze respektéieren, andeems en der Chamber Ermoossensspillraum oder Ermoossensfräiheet zousprécht, ob e Regierungsmitglied accuséiert soll ginn oder net.

Den Arbiträr, kann ee soen, d'Perspektiv vun engem ëffentleche Schauprozess an der Chamber, d'Verletzung vun den Droits de la défense a vu villen anere Rechtsprinzippien sinn an deem Artikel praktesch virprogramméiert. An dorop kommen ech zrëck.

A wann den Artikel 116 dann effektiv géif applizéiert ginn, wier et relativ kloer, dass déi Saach zu Stroossbuerg um Europäesche Gerichtshaff fir Mënscherechter géif landen, et ass schonn e puermol gesot ginn.

Et wier och relativ kloer, dass eist Land weinst deem, wat bei eis hei zu Lëtzebuerg an der Chamber ofgelaf ass, zu Stroossbuerg verklot géif ginn an do de Kierzere géif zéien, wëll soen, eist Land géif verléieren a sech am internationale Kontext blaméieren.

Ech woen awer och ze behaupten, dass eis eegen national Riichter et eigentlech kaum esou wäit komme gelooss hätten a scho warscheinlech op hirem Niveau „Stopp“ gesot hätten, well schlussendlech wier et jo och hir Decisioun gewiescht, déi zu Stroossbuerg jugéiert gi wier am Fall vun enger Condamnatioun vun der fréierer Ministesch, wuel wëssend, dass eebe grad déi Decisioun sech net an eng legal Prozedur agebett hatt. A well och déi Lëtzebuergesch Riichter un déi international Mënscherechtskonventioun gebonne sinn – dat hu se eis als Juriste méi wéi eemol erkläert am Bureau –, passen och si natierlech ganz gutt op, wat se zu Lëtzebuerg maachen.

Här President, ech kommen zrëck bei den Artikel 112 (veuillez lire: 116), deem am Bureau an an der Conférence des Présidents fir vill Kappzerbrieche gesuergt huet, aus deene Grënn, déi ech genannt hunn. Wat deem Artikel, mee och den Artikel 82 ugeet, esou si mer eis jo, an dat ass jo och ze begrëssen, alleguer eens, dass et aus rechtsstaatlecher Vue schonn aleng komplett inakzeptabel ass, der Chamber am Joer 2022/2023 dat exklusivt Recht zouzespriechen, Regierungsmemberen ze accuséieren, also d'Roll vum Gericht, vum drëtten Pouvoir, ze spillen.

An dowéinst si mir als Gréng – mee ech mengen, mir alleguer heibannen – frou, dass mer eis parteiiewergräifend fir dat klengst Iwwel decidéiert hunn, nämlech e Gesetz auszuschaffen, esou wéi den Artikel 82 et dann notament virgesäit.

A wa mir dës Proposition de loi haut stëmmen, da brauche mer eis definitiv net méi op den Artikel 116 ze beruffen. Dat war d'Haaptzil. Dass Lëtzebuerg ansonst géif verklot ginn, wat ech scho virdrun ausgedréckt hunn, dass ass iwwregens net op eiser Mëscht

gewuess am Bureau, och net an eiser Fantasie. Dorop hunn héichkaräteg Juristen, déi mer och gefrot hunn, eis ze beroden, eis am Bureau opmierksam gemaach. An dofir wëllt ech hinnen och e grouse Merci ausdrécken.

An och fir eis als Gréng war et dowéinst ganz séier kloer, dass kee Wee laanscht d'Ausschaffe vun dëser Gesetzespropositioun dierft féieren, fir Rechtssécherheet ze schafen.

Wat heescht dat konkret? Dat heescht konkret, dass mer eis eng Prozedur ginn, déi et erlaabt, dass eng Gerichtsprozedur ka stattfannen, an där et vun Ufank un ëm de Fong geet, an dass et net méi ëm d'Form geet, an déi net schonn eleng duerch eng net zäitgeméiss Form gekippt ka ginn. Dat bedeit also, dass et endlech ëm d'Virgäng ka goen, déi am Fokus stinn, an net méi ëm d'Form, déi mat dëser Proposition de loi gereegelt gëtt a gesetzlech verankert gëtt. Dat mécht d'Dier op zu enger fairer Enquête an zu där Rechtsstaatlechkeet, fir déi mir vun Ufank un agetruede sinn an déi och dora besteet, dass mir eis Verfassung à la lettre applizéieren, well mer elo dat maachen, wat se eis schonn zanter Joerzéngte virschreift.

Ënnert dem Stréch, Dir Dammen an Dir Hären, geet et jo bei dëser Proposition de loi eigentlech ëm näischt anescht wéi ëm de Respekt vu Mënscherechter. Et geet drëms, déi fréier Ëmweltministesch, mee och all aner Regierungsmemberen, déi an esou eng Situatioun kéinte geroden, viru Gericht ze behandele wéi all aneren normale Stierflechen. Dat kann nëmme fonctionéieren, wann esou Affären esou wäit wéi méiglech dem Droit commun ënnerstallt ginn, wou d'Roll kloer definéiert sinn.

Eng Accusatioun duerch den éischten Pouvoir sengersäits géif spëtstens zu Stroossbuerg, wéi gesot, zu engem Non-lieu féieren – oder op d'mannst wär dee Risiko extreem grouss –, net awer dann zu der Opklärung vun de Virfäll a Fakten an och net zu der Opklärung, ob e Verstooss géint d'Gesetzgebung dann elo wirklech virläit oder net. Wéi gesot – dat hunn och meng Virriedner scho gesot –, nach zielt d'Onscholdungsvermutung, an dat wëll ech och am Numm vun der grénger Fraktioun ënnersträichen, well dat ass och e Rechtsprinzip an eiser Demokratie.

Une voix | Très bien!

Mme Josée Lorsché (déi gréng) | Dir Dammen an Dir Hären, aus all dësen Ursaachen, vun deenen ech elo geschwat hunn, ass et eigentlech kee Wonner, dass de GRECO, de Groupe d'États contre la corruption, en Ënnerorgan vum Conseil de l'Europe, scho jorelang vu Lëtzebuerg verlaangt, d'Artikelen 82 an 116 vun der Verfassung ofzeschaffen oder se zumindest esou ëmzeänneren, dass déi rechtsstaatlech Prinzippien vun der Gewaltentrennung endlech och zu Lëtzebuerg op deem dote Plang respektéiert ginn.

A genee aus deem Grond, a manner weinst dem Inhalt vum Dossier, war et scho virun eppes iwwer zéng Joer an der Affär Krecké keen Zoufall, dass d'Chamber sech zrëckgehalen huet, bewosst zrëckgehalen huet an eigentlech refuséiert huet, sech an eng Affär anzemëschen, déi per se dem drëtten Pouvoir ënnersteet. Dës Zrëckhalung, déi eigentlech och eng indirekt Kritik un de besoten Artikelen vun der Verfassung war, huet d'Chamber deemools à l'unanimité an enger entsprecherender Resolutioun ausgedréckt.

Déi Resolutioun huet mëttlerweil zéng Joer um Bockel, eppes méi. Mee well d'Moderniséierung vun der Verfassung nach awer leider geschleeft huet, huet sech bis haut näischt un der rechtswiddreger Prozedur geännert, déi nach ëmmer an der Verfassung steet. A grad dowéinst si mer mat dësem Dossier an eng ganz

schwierig Situationen geroden. Mee mer sinn och erëm erausgeroden. An dat ass de Verdéngscht vu jiddwerengem, dee matgeschafft huet.

Plusieurs voix | Très bien!

Mme Josée Lorsché (déi gréng) | Glécklecherweis gehéiert dës rechtsstaatlechen Anachronismus, kann ee bal soen, op de kommenden 1. Juli 2023 der Vergaangenheet un, wann déi nei Verfassung bis a Kraaft trëtt. An dofir muss een och deene Leit Merci soen, déi Méint a Méint domat ënnerwee waren a ganz vill Aarbecht geleescht hunn.

Onglécklecherweis war d'Verfassung awer bekanntlech nach net a Kraaft, a se ass et jo och nach net, wéi d'Chamber den Dossier weidergerecht kritt huet vum Parquet, wuel wëssend, datt de Parquet sech opgrond vum Artikel 158 aus dem Code pénal strofbar gemaach hätt, wann en aus eegene Stécker géint d'Ministesch enquêtéiert hätt.

D'Resultat vum deem ganze Geflecht, deem ganze Sammelsurium vu komplizierten Artikelen oder net méi zäitgemëssen Artikelen ass, datt déi fréier Ministesch hirersäits net vum Recht Gebrauch konnt maachen, grad wéi all aner implizéiert Persounen, vun der Police judiciaire gehéiert ze ginn. An am Géigesaz zu allen anere Persounen hat si domat bis elo och net d'Recht, sech virun der Police judiciaire ze erklären an den Dossier mat hiren Aussoen ze komplettéieren.

Am Géigesaz zu allen anere Persounen ass si net d'office ënnert den Droit commun gefall, mee ass weinst hirem Statut als fréier Ministesch an eng Sonderstellung geroden, an där d'Menscherechter net respektéiert ginn.

Wat heescht dat am Detail? Dat heescht am Detail, éischters, datt d'Droits de la défense mam Artikel 116 net respektéiert gi wieren. An enger änlech gelagerter Affär an der Belsch huet dat derzou gefouert, datt d'Belsch vun der Cour européenne des droits de l'homme condemnéiert ginn ass. A grad dowéinst ass et wichteg, d'Recht op Verteidigung ze garantéieren, an zwar doduerch, datt mir den Droit commun esou wäit wéi méiglech spille loosse, wat mer jo mat dëser Proposition de loi maachen.

Zweetens heescht et am Detail, datt e weidere wichtige Prinzipp aus der Europäescher Menschenrechtskonvention an dëser Sonderstellung net respektéiert gëtt. Ech schwätze vum Artikel 6, dee virschreift, datt de Prinzipp vun der Égalité des armes garantéiert muss ginn. An och dorop hunn d'Juristen eis opmierksam gemaach.

Dësen Term dréckt am Fong aus, datt all Mënsch d'Recht op eng equitabel Behandlung viru Geriicht muss kréien an domat och d'Méiglecheit, seng Cause ënner Konditioneuren ze verteidigen, déi en net par rapport zu der Géigepartie benodeelegen. Einfach ausgedréckt mussen d'Prozeduren an d'Reegelen déi selwecht si fir all Mënsch, onofhängeg vu sengem aktuellen oder fréiere berufflechen oder politischen Status.

Zu där Gläichbehandlung gehéiert des Weideren, datt all Mënsch, deen ënnert dem Verdacht steet, e Gesetz violéiert ze hunn, muss wëssen, wéi eng Prozeduren a sengem Fall applizéiert ginn. Fir datt d'Grundprinzipp vum Rechtsstaat respektéiert ginn, mussen dës Prozeduren previsibel sinn, an dat ass just méiglech, wa se an engem Gesetz definéiert sinn.

D'Madamm Procureur d'État huet vum Prinzipp vun der Previsibilitéit vum Gesetz geschwat an huet dee Prinzipp och kloer ervirgestrach. Dat heescht an anere Wieder, déi ganz Prozedur däerf net aus enger Navigation à vue bestoen, déi am juristeschen Nihilismus endegt.

Dat féiert mech zum Prinzipp vun der Legalitéit, deen am Artikel 7 vun der Mënscherechtskonvention verankert ass an deen deemno och fir all Mënsch, onofhängeg vu sengem Statut, muss gëllen. Ech schwätzen hei vun all deenen Ausféierungen, déi mer och kritt hu vun den Experten. Hei geet et ëm d'Legalitéit vun de méiglechen Peinen, d'Legalitéit vun den Infraktiounen, an natierlech och d'Legalitéit vun de Prozeduren, déi an dësem Fall nach feelt.

A mir sinn eis eens, och dat ass e Grond, fir e Gesetz ze maachen a mat dësem Gesetz eng Bréck ze bauen zum Droit commun, dee mam Akraafttriede vun der neier Verfassung egal wéi wäert spillen.

An anere Wieder, Dir Dammen an Dir Hären, wa mer dës Proposition de loi stëmmen, schafe mer en natlosen Iwwergang zu deene rechtsstaatlechen Prinzippien, déi Lëtzebuerg sech scho viru Joerzéngten hätt misse ginn.

An deem Sënn huet dës Proposition de loi déi grouss Plus-value, datt dësen Dossier entpolitiséiert gëtt an esou wäit wéi méiglech vun enger neutraler Instanz behandelt gëtt, woumat ech natierlech d'Justiz mengen. Dat bedeit, datt d'Enquête vun deene gemaach gëtt, déi dofir ausgebild a qualifizéiert sinn an dem drëtten Pouvoir ënnerstinn, an net vu Politiker, déi schonn eleng opgrond vun hirem Mandat d'Mission hunn, dach awer parteipolitesch Interessen an der Chamber ze verrieden.

Dee verpassten Optrag vun der Verfassung, nämlech e Gesetz auszeschaffen, fir déi verschidde Responsabilitéiten, déi verschidde Peinen an d'Prozeduren ze definéieren, huele mer haut mat dëser Proposition de loi no ganzen 155 Joer no. Do kann ee soen: „Was lange währt, wird endlich gut!“ Mee nawell muss ee sech froen, firwat zu Lëtzebuerg eigentlech net éischter de politesche Courage bestanen huet, dësen elementare Piler vum Rechtsstaat ze reegelen an alles ze maachen, fir datt d'Gewaltentrennung zu Lëtzebuerg op alle Pläng garantéiert wier. Dësen Dossier soll eis eng Léier sinn.

Ee vun de consultéierten Experten huet net fir näischt drop higewisen, datt mir als Lëtzeburger zwar séier mam Fanger op Ungarn weisen, wann et ëm de Rechtsstaat geet, mee datt Ungarn an dësem Fall och duerch aus Lëtzebuerg hätt kënne weisen.

Une voix | Très bien!

Mme Josée Lorsché (déi gréng) | Fir eis steet jiddefalls eppes fest – an dat ass och d'Konklusion, déi ech am Numm vun der grénger Fraktioun wëll zéien, ech mengen, ech hunn et virduen och vun engem Virriedner héieren, wann ech mech net ieren, vum Pim Knaff –: Esou wéi d'Geriicht den Usproch muss hunn, komplett neutral an onofhängeg vun der Politik ze handelen, esou muss d'Politik an domat och d'Chamber hirersäits den Usproch hunn, sech net an d'Aarbecht vun der Justiz anzemëschen an d'Aarbecht vun der Justiz op keng Manéier ze behënneren oder ze beaflossen, dat als Grundprinzipp.

Am Numm vun der grénger Fraktioun begrëssen ech dowéinst, datt mer eis, wéi am Ufank scho gesot, parteiwwergräifend op en Text konnten eenegen, deen dës Prinzippien gerecht gëtt, an datt mir aus enger onméiglecher Situation dat Beschtméiglecht gemaach hunn, an dat och nach esou séier wéi méiglech.

Domat ginn ech den Accord vun eiser Fraktioun a soen ofschléissend nach eng Kéier Merci fir déi konstruktiv Zesummenaarbecht, déi ganz oft immens nuancéiert war. Mee d'Resultat ass dat, wat zielt!

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Lorsché. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Fernand Kartheiser. Här Kartheiser, Dir hutt d'Wuert.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, villmools merci, Här President. Dann och e puer Kommentare vun eiser Säit. Fir d'éischt och e grouse Merci un den Här Mars Di Bartolomeo, deen als Rapporteur hei wirklech erëm eng ganz komplett Aarbecht gemaach huet. E grouse Merci an eis Unerkennung dofir.

Mir hunn awer nach e puer oppe Froen an och heiansdo gemëschte Gefiller. Ech wëll hei just ... Ech wëll net alles widderhuelen, wat d'Virriedner gesot hunn, all déi juristesche Exposéen. Ech wëll just vläicht e puer Sujeten uschwätzen, iwwert déi ee kéint weider nodenken oder déi ee kéint verdéiwen am Kontext vun esou Diskussiounen, wéi mer se haut féieren.

Fir d'éischt wëll ech emol soen, datt déi Proposition de loi, déi mer haut hei virleien hunn, vu véier Parteien ënnerschréiw ginn ass. Dat ass de Verfassungsreflex. Et wär eis méi léif gewiescht, wann déi siwe Parteien an der Chamber d'Geleeënheet gehat hätte fir ze ënnerschréien, well wa véier Parteien – déi, déi bis elo geschwat hunn – par la grâce de leur propre majesté do de Verfassungsreflex spille loosse, da muss ee sech awer do an deem Kontext eng Fro stellen.

Gutt, mir hu se awer elo virleien an déi Proposition de loi, déi stëmmen mir och mat. Mee wéi gesot, mir wëlle vläicht awer hei nach e puer Iwwerleeunge matbréngen.

Wou mer den Dossier kruten, wäeren e puer Weeër méiglech gewiescht, fir mam Dossier ëmzegoen. E Gesetz schreiwen, mengen ech, dat hätte mer souwiesou misse maachen, mee mir hätten och kënnen eng Resolutioun huelen, fir de Prozess u sech un d'Goen ze kréien, fir där concernéierter Persoun et ze erlaben, gehéiert ze ginn, an dann eeben och herno mat engem Gesetz nozekommen. Mir hätten eigentlech dee Wee vun enger Resolutioun léier gehat – quitte datt duerno eeben dann d'Gesetz geschriwwen gi wär –, well dat wär méi séier gewiescht an et ass och nun emol e rechtsstaatlechen Prinzipp, datt eng Durée raisonnable du procès muss virgesi sinn an datt een net muss méintelaang waarden a waarden, bis mir fäerdeg sinn, bis een da schlussendlech ka vun der Police judiciaire gehéiert ginn!

Zweetens hätt dat och vläicht de Risiko vu prozedurale Feeler oder Indiskretiounen reduzéiert. Ech mengen, et ass wirklech gutt, datt hei an der Chamber absolut keng Indiskretiounen – dat ass och eise Wëssensstand – geschitt sinn. Mee de Secret de l'instruction ass nun emol e wichtige Grundprinzipp, an all Moosnam, déi kann derzou féieren, deen ze stäerken, muss een awer wirklech och consideréieren.

Elo hu mer e Gesetz. Dat huet eng ganz Rei Avantagen, och wann et eebe laang an der Prozedur war, mee aner Weeër wieren och praktikabel gewiescht. Sollt et elo an deenen nächste Méint nach zu engem Vott kommen iwwer eng eventuell Uklo vun engem aktuellen oder fréiere Minister, da menge mir als ADR, datt dee Vott vun all eenzelnen Deputéierte misst public sinn! Et däerf keen Zweifel dorunner bestoen, datt, wa mer de Fall géifen hei diskutéieren, dat natierlech misst à huis clos sinn – oder wéi och ëmmer, wéi mer dat dann och ëmmer nennen, op jidde Fall net public –, mee da muss et awer och kloer sinn an eisen Aen, datt jiddereen herno weess, wéi déi eenzel Deputéierten ofgestëmmt hunn!

Mir begrëssen et och ausdrécklech, datt an deem Gesetz elo hei d'Zoustännegkeet vun de Gerichter och fir fréier oder aktuell Ministeren déi selwecht ass wéi

fir all anere Mënsch an datt mer och en Double degré de juridiction hei aféieren. Dat ass och e ganz wichtige rechtsstaatleche Prinzipp.

Mir hunn awer eng Rei Iwwerleeungen, déi dann e bësse méi wäit féieren. Dat eent ass de Prinzipp vum Contrôle politique vun der Chamber iwwert d'Ministèren, an dat anert ass och de juristesche Schutz vun den Deputéierten. Mir wëllen net onbedéngt elo Consideratiounen iwwert de juristesche Statutt vun de Ministère getrennt gesi vun der Diskussioun iwwert de juristesche Schutz vun den Deputéierten – aus Grënn, déi, mengen ech, allichten. Ech kann och nach dorobber agoen.

De Contrôle politique muss erhale bleiwen. Ech mengen, et ass schonn esou, datt elo an deene Prozeduren, déi mer och haut hei festhalen, d'Chamber praktesch keng Kompetenze méi huet, datt bal alles un de Parquet geet. Awer wa politesch relevant Fakten an enger Enquête opdauchen, muss d'Chamber doriwwer Bescheid wëssen, natierlech net, wann dat privat Fäll sinn, zivilrechtlech Saachen oder esou, mee bei Fäiten, déi e kloer politesche Bezuch hunn. Doriwwer misst een awer och nodenken, datt mer eis Kontrollfunktioon kënne ausüben.

Et kann ee sech do ganz vill Zenarie virstellen. Ech wëll och elo net hei ... Ech hunn och d'Zäit net derfir, fir do an d'Zenarien eranzugeen, mee de Grondprinzipp ass deen, datt mer als Chamber wuel net de Pouvoir judiciaire ersetzen, mee awer eis Kontroll, eise Rôle als Kontrollorgan vun der Regierung ënner alle Konditiounen mussen erfëllen.

Eis Virgänger ... Och wann elo, wéi et och vu ville Leit gesot gouf, déi Dispositiounen an der aktueller Verfassung obsoleet sinn, haten eis Virgänger awer schonn e Gefill derfir, wéi wichteg et ass, e Contrôle politique do kënne ausüben. A mir wäerte sécher och mat där neier Verfassung nach weider doriwwer nodenken.

Eiser Meenung no, wann en Deputéierte Froen am Kontext vun enger Enquête géint e Minister oder fréiere Minister un de Parquet viruleet, misst en och e Recht op eng Äntwert hunn. Wéi hei gesot ginn ass, eebe vun deene véier Parteien, déi dat hei ënnerschriwwen hunn, kann de Parquet dann aleng decidéieren, wat en domadder mécht. Dat gesi mir e bësse méi nuancéiert: Ech menge schonn, den Deputéierten, esou laang dat, selbstverständlech, politesch relevant Fakte sinn, muss kënne déi Froe stellen an och e Recht op eng Äntwert hu vun der Säit vum Parquet, an dat kann net einfach iergendwéi dann do innerhalb vun der Justiz traitéiert oder op d'Säit geluecht ginn.

Mir froen eis och, ob et net institutionell sollt méiglech sinn, datt d'Chamber oder eng Minoritéit vun Deputéierten – ech betounen: eng Minoritéit vun Deputéierten! –, zum Beispill 20, wéi mer et och bei enger Commission d'enquête gemaach hunn an där neier Verfassung, de Parquet kéint froen, eng Enquête – net eng Uklo, mee eng Enquête! – géint e Minister ze declenchéieren.

An där neier Verfassung gëtt ausgeschloss, datt e Particulier dat kann, wat och absolutt nozevollzéien ass, mee d'Chamber ass kee Particulier, mee eng Institution! A wann eng Minoritéit vun Deputéierten de Parquet freet, eng Enquête géint e Minister ze lancéieren, misst dat eiser Meenung no och méiglech sinn!

Déi zweet Reflexioun ass eeben de Schutz vun den Deputéierten. Wéi d'Ministèren och kéinte si d'Zilscheif vu politesch intentionéierte Prozesser sinn oder vu Lawine vu Prozesser. Notamment, wa se zum Beispill géint eng grouss Firma oder sou wëilten

optrieden, kéinte se dann an eng Situatioun kommen, wou se mat Prozesser iwwerschwemmt ginn, wat si dann och finanziell oder anescht net kéinten aushalen. An dofir ass de Schutz vun den Deputéierten och an dësem Kontext eng Consideratioun, déi mer awer wëllen uschwätzen.

Ech wëll hei just un zwee Fäll erënneren: De Staatsminister Bettel hat den Deputéierte Gast Gibéryen viru Geriicht zitéiert, fir dem Här Gibéryen seng Quelle gewuer ze ginn. De Staatsminister huet de Prozess verluer, wat doduerch de Quelleschutz vun den Deputéierte gestärkt huet. Eng ganz gutt Saach!

De Comité pour une Paix juste au Proche Orient hat mech gläich zweemol viru Geriicht geholl, well e sech duerch meng Aussoen an der Chamber respektiv an der Press beleidegt gefillt huet. De Comité huet déi zwee Prozesser verluer, wat d'Immunitéit vum Deputéierte gestärkt huet.

Also, mir haten zwee Urteiler, Quelleschutz an Immunitéit, dat war zweemol eng gutt Saach, mee dat ass allkéiers iwwer e Prozess gaangen.

Fir d'ADR ass awer kloer, datt d'Rechter vun den Deputéierte mussen gestärkt ginn, fir hirer politescher Aarbecht am Déngscht vum Bierger kënne fräi, onofhängeg an ongehënnert nozegoen, ouni mussen ze fäerten, viru Geriicht zitéiert ze ginn. An déi nei Verfassung ass an deem Beräich ganz schwach. Dat ass ee vun hire ville schwache Punkten a fir eis ass kloer, datt do misst nogebessert ginn – wéi gesot, net fir Privileegien ze hunn, mee fir kënne eis Aarbecht a voller Onofhängegkeet an ouni Angscht virun iergendwéi politesch intentionéierte Prozesser kënne ausféieren.

Mir froen eis och, ob den Artikel 158 – den Här Roth hat dee genannt – vum Code pénal an der Vergaangenheet, wann et ëm Deputéierte gaangen ass, ëmmer a vollem Ëmfang respektéiert gouf.

Mir denken dann och, wa mer dat Gesetz kucken, do sinn och Dispositiounen dran, déi europäesch Kommissäre betreffe respektiv, wéi am Artikel 4 Punkt 4, dem europäesche Procureur verschidde Rechtskadere setzen, ob dat géif europarechtlech d'Strooss halen. Mir denken dat a priori net, mir denken, datt déi Dispositiounen, déi an engem Lëtzebuurger Gesetz do drastinn, warscheinlech enger Analys net géife standhalen, mee dat ass nëmmen en Nieweneffekt. Mee bei all deene Bedenken oder Consideratiounen, déi mir zu dësem Gesetz hunn, wollt ech dat awer net onernimmt loosse.

Mir hunn also e puer Observatiounen. Mir hätte Verschiddenes vläicht anescht gemaach, mee ech mengen, hei geet et elo wierklech ëm eng Situatioun, wou mir – wéi alleguer déi aner heibannen – gär hätten, datt et endlech méiglech wier, datt déi rechtsstaatlech Prozeduren och hei gräifen. An dofir stëmme mir dëst Gesetz och mat.

Ech soen Iech Merci.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Kartheiser. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Myriam Cecchetti. Madamm Cecchetti, Dir hutt d'Wuert.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Här President, als Alleréisch emol e ganz grouss Merci eisem Rapporteur. Deen huet dat ganz gutt gemaach, e ganz gudder méndlechen a schrëftleche Rapport, ganz exzellent! An och de Virriedner a Virriednerinnen e Merci gesot, well scho ganz, ganz vill gesot ginn ass, soudass ech mech och ganz kuerz faasse kann.

Hei kann ee scho soen: „Was lange währt, wird endlich gut!“ Dat kann een awer wierklech hei behaapten, well et huet bal 200 Joer gedauert – meng Virriedner hunn dat gesot – ier dëse Projet de loi, deen am Artikel 82 gefrot gouf, geschriwwen gouf! Dat ass schonn eng staark Leeschtung, esou eppes esou laang op d'laang Bänk ze schiben!

Oder et kann een awer och soen, datt mir et elo fäerdegbruecht hunn an zéng Méint mat ville Reunione, mat villen Diskussiounen a villen Expertisen an Experten. Well et waren net nëmmen d'Regierungsparteie mat der CSV – dat ass och virdrun elo hei gesot ginn –, mee och ADR, Piraten an déi Lénk, déi sech mat hei agebonnen hunn an déi matgeholfen hunn, eng adequat Léisung ze fannen, aus där dëse Projet de loi entstanden ass, deen dann an der Justizkommissioun finaliséiert gouf. Et ass einfach schued, datt mir net alleguer, wéi virdrun den Här Kartheiser gesot huet, mat agebonne gouden, fir mat ze ënnerschreien.

Déi partiell Ënnerstëtzung vum Artikel 82 aus der Verfassung gëtt néideg, fir datt eng fréier Ministesch an enger potenziell penaler Affär ka viru Geriicht iwwerhaupt gehéiert ginn an domat d'Affär och hire Wee maache kann. D'Gesetz ass just eng beschränkt Zäit a Kraaft – dat gouf och scho gesot –, plus/minus véier Méint, bis déi nei Verfassung definitiv Kloecheet schafft an derfir suergt, dass d'Ministère fir Gesetzesverstéiss während hirer Mandatszäit genee d'selwecht am Droit commun behandelt gi wéi all aner Bierger an all aner Biergerin hei am Land, wat immens wichtig ass.

Fir eis wichteg an dëser Gesetzespropositioun sinn an éischter Linn folgend Elementer: Éischters emol déi allgemeng Gültegkeet vun dësem Gesetz, dat net just fir ee konkrete Fall geschriwwen ass a soumat och eng rechtlech Sécherheet bitt während der Iwwerbréckungszeit, an zweetens d'Gläichbehandlung an d'Garantie op fair Prozeduren, déi den internationalen Normen, notament der Convention européenne des droits de l'homme, gerecht ginn. Dat gëllt fir de Minister, dee fir déi selwecht penal belangbar Dote riichtstoe muss, wéi fir all Bierger a Biergerin, mee och fir eventuell implizéiert Persounen, déi och e Recht drop hunn, dass eng Prozedur hire Wee mécht a se dann och clôturéiert ka ginn a si och vun der Gerichtsbarkeit am Droit commun jugéiert gëtt – wéi gewéinlech de Fall – an net vun der Cour supérieure, wéi dat mat bestoender Legislatioun de Fall misst sinn.

An dann déi méi kloer Trennung vun de Gewalten, déi mat der neier Verfassung dann nach méi däitlech wäert ginn, mee mat der Propos, wéi se hei um Dësch läit, awer derfir suergt, dass net eng Spezialkommissioun an der Chamber d'Enquête an d'Instruktiounen mécht, mee dass d'Justizautoritéiten dat maachen, wat natierlech zu der EQUITÉIT vun der Prozedur bäidréit.

Mir mengen, dass dat, wat hei virläit, als Gesetzespropositioun eng propper Léisung ass, fir d'Zäit bis zum Akraafttriede vun der Verfassung ze iwwerbrécken an der fréierer Ministesch, déi jo och selwer gefrot huet, gehéiert ze ginn a genee wéi all Bierger a Biergerin och dat Recht huet an endlech dann och därzou Rou kommen – wat ech emol ganz staark hoffen! –, a fir dass weider implizéiert Persounen an der sougenannter „Affär Gaardenhaischen“ och kënne eng Ausso maachen an och domadder zur Rou kommen.

Merci fir d'Nolauschteren.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Cecchetti. An de leschten ageschriwwene Riedner ass

den honorabelen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

M. Sven Clement (Piraten) | Här President, léif Kolleegeen a Kolleegeen, als Éischt emol e grouse Merci un de Mars Di Bartolomeo fir de gudden mëndlechen a schrëftleche Rapport, well haut stëmme mer iwwer eng Proposition de loi of, déi längst iwwerfällig ass an u sech och vill méi séier hätt kënnen kommen, an ech mengen, mir sinn net déi eenzeg, déi laang gewaart hunn, an ech fäerte ganz, datt et e bëssen ze laang gedauert huet. Et wär gutt gewiescht, hei daitlech méi séier ze sinn!

An enger juristescher Affär ëm e Member vun der Regierung ass d'Thema vun der Responsabilité pénale an d'Effentlechkeet komm an et gouf an der Zäit och als éischt emol ganz vill Polemik ëm déi Affär, an datt de gesetzleche Kader an d'Prozeduren net ganz kloer waren, huet der ganzer Saach net gehollef – am Géigendeel!

Vu verschiddene Säite waren ënnerschiddlech Meeungen an Usiichten ze héieren, wéi déi Saach dann elo ze behandle wär, an eppes huet sech derbäi gewisen, vläicht dat Wichtigst: D'Biergerinnen an d'Bierger hei am Land erwaarde sech, datt d'Politiker a Politikerinne kënnen bestrooft ginn, wa si sech net un d'Gesetz halen. A si erwaarden dat net nëmmen, mee se verdéngen et och! Mir liewen an enger Demokratie, wou de Bierger duerch d'Walen déi Representantë wielt, déi a sengen Ae seng Interëten am beschte representéieren. Dat ass awer kee Fräifaartschäin fir eis alleguerten an der Politick fir, zum Beispill, ze maachen, wat ee wëllt a seng Positioun zum eegene Virdeel ze notzen.

Wie sech net un d'Gesetz hält, soll bestrooft ginn, egal ob Citoyen lambda, Chambersdeputéierten oder Regierungsmember. Bei de Biergerinnen a Bierger dierft den ugeschwate Fall dann och net zum Vertrauen an d'Politik an an d'Politikerinnen an d'Politiker bäigedroen hunn. Och do, am Géigendeel!

Dëst Vertrauen ass awer ganz wichteg, well eigentlech solle souwuel d'Membere vun der Chamber wéi och d'Membere vun der Regierung d'Vertraue vun

de Biergerinnen a Bierger hei am Land hunn. Wéi séier dat Vertrauen an d'Politikerinnen an d'Politiker ka verspillt ginn, weist déi aktuell Korruptiounsaffär am Europaparlament. Déi betraffe Persounen kréien zwar déi juristesche Suiten ze spieren – an dat ass och nëmmen richteg –, mee de Schued ass awer do an en ass net ze negligéieren! E staarke gesetzleche Kader a kloer definéiert Prozeduren kënnen hei duerchaus als Ofschreckung déngen, weise se dach, datt een och als Member vun der Regierung net iwwert dem Gesetz steet.

Juristesche Suite sinn awer nëmmen méiglech, wann et genau dofir de gesetzleche Kader gëtt. Dee soll dann heimadder och bei eis – endlech, muss ee soen, well d'Verfassung huet dee ganz laang virgesinn an d'Chamber huet e ganz laang net geholl – endlech um Niveau vun der Regierung an opgrond vu Remarke vum Staatsrot och fir d'Membere vun der Europäescher Kommissioun, déi vu Lëtzebuerg dohinner geschéckt ginn, gëllen.

A well mer hoffen, datt genau dësen Text hei e klengen Deel derzou bäidréit, Vertrauen an d'Politikerinnen an d'Politiker erëm hierzestellen, ze weisen, datt et och an der Politick keen „hors-la-loi“ gëtt, gi mir als Piraten eisen Accord fir dës Projet.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Clement. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert d'Proposition de loi 8049. Den Text steet am Document parlementaire 8049⁴.

Vote sur l'ensemble de la proposition de loi 8049 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt un. Mir maachen elo de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Proposition de loi ass mat 60 Jo-Stëmme eestëmme gעהoll.

Ont voté oui : Mmes Diane Aderm, Nancy Arendt épouse Kemp (par M. Laurent Mosar), MM. Emile Eicher, Félix

Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par Mme Diane Aderm), Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusti Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Frank Colabianchi) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par Mme Djuna Bernard), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Josée Lorsché) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

Dëst Gesetz ass elo gestëmmt a mécht nach säi Wee weider, fir ganz geschwënn a Kraaft ze trieden. Soubal dat de Fall ass, wäert d'Chamber zäitno zesummekommen, fir à huis clos zu där Fro, mat där mer konkret befaasst sinn, Decisiounen ze huelen an deen Dossier weiderzeginn un de Procureur.

Domat si mer um Enn vun der Sitzung ukomm. D'Chamber kënnt muer de Mëtten um 14.00 Auer nees zesummen.

D'Sitzung ass opgehewen.

(La séance publique est levée à 18.50 heures.)

33e séance

Présidence : M. Fernand Etgen, Président

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique M. Fernand Etgen, Président	p. 60	tents du spectacle 2) à la promotion de la création artistique ; 2° la loi modifiée du 8 avril 2018 sur les marchés publics	p. 63
2. Question élargie n° 179 de M. Laurent Mosar au sujet des implications de la directive dite « NIS2 » M. Laurent Mosar M. Xavier Bettel, Ministre de la Digitalisation M. Laurent Mosar M. le Ministre Xavier Bettel	p. 60	Rapport de la Commission de la Culture : Mme Djuna Bernard Discussion générale : Mme Octavie Modert M. André Bauler Mme Simone Asselborn-Bintz M. Fred Keup Mme Nathalie Oberweis M. Sven Clement Prise de position du Gouvernement : Mme Sam Tanson, Ministre de la Culture Vote sur l'ensemble du projet de loi 7963 et dispense du second vote constitutionnel	
3. Question élargie n° 180 de M. Laurent Mosar au sujet de la participation du Gouvernement au « World Economic Forum » à Davos M. Laurent Mosar M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État M. Laurent Mosar M. le Premier Ministre Xavier Bettel (intervention de M. Laurent Mosar)	p. 61	6. 8118 – Projet de loi portant approbation de l'« Agreement between the Grand Duchy of Luxembourg and the Kingdom of Denmark on the statistical transfers of energy from renewable sources under directive 2018/2001/EC », fait à Luxembourg, le 3 octobre 2022	p. 66
4. Dépôt d'une proposition de loi par M. Gilles Roth Exposé : M. Gilles Roth	p. 63	Rapport de la Commission de l'Environnement, du Climat, de l'Énergie et de l'Aménagement du territoire : M. François Benoy Discussion générale : M. Paul Galles M. Max Hahn Mme Cécile Hemmen M. Fred Keup Mme Myriam Cecchetti M. Marc Goergen	
5. 7963 – Projet de loi relative à l'intégration d'œuvres artistiques dans les édifices publics et portant modification de : 1° la loi modifiée du 19 décembre 2014 relative 1) aux mesures sociales au bénéfice des artistes professionnels indépendants et des intermit-			